

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBNOVU, RAZVOJ I POVRATAK

I N F O R M A C I J A
o stanju obrta na području Tuzlanskog kantona za 2007. godinu
i pravci njegovog razvoja

Tuzla , mart 2008. godine

U V O D

Obrt spada u mali biznis. Ne postoji univerzalna definicija malog biznisa. Negdje je on podijeljen na dvije kategorije mikro i mali. Najčešće se veličina biznisa cijeni po broju zaposlenih, i ako postoji i podjela po veličini ostvarenog godišnjeg ukupnog prihoda.

U nekim zemljama je mali biznis do 5, negdje od 10-50, a u vrlo rijetkim, preko 100 zaposlenih. Tamo gdje se veličina biznisa mjeri po ukupnom godišnjem prihodu, najčešće se kao granica za mali biznis spominje iznos od 1 milion dolara.

Brojčani pokazatelji stanja registrovanog obrta u Tuzlanskom kantonu mogu poticati iz dva izvora. Jedan izvor je iz općinskih evidencija a drugi izvor su službeni podaci Federalnog zavoda za statistiku.

POGLAVLJA:

- I Stanje
- II Aktivnosti na stvaranju povoljnijeg ambijenta u 2007. g.
- III Aktivnosti na organizacionim i statusnim pitanjima vezanim za razvoj obrta
- IV Finansijske institucije
- V Zakonska regulativa
- VI Zaključci

STANJE OBRTA

Brojčani pokazatelji dobiveni iz federalnog zavoda za statistiku razlikuju se od onih dobijenih iz općina, odnosno općinskih evidencija. U ovom izvještaju se donose i jedni i drugi pokazatelji.

I.1

Tabela 1.1. Registrovani obrtnici prema djelatnostima za period 2003 – 2007 (prema evidenciji Federalnog zavoda za statistiku).

Tabela 1.1.

	VRSTA DJELATNOSTI PREMA SKD	2003	2004	2005	2006	2007
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	107	157	169	243	259
B	Ribarstvo	1	2	3	3	3
C	Rudarstvo				0	1
D	Prerađivačka djelatnost	630	726	794	873	928
E	Snabdijevanje električnom energijom, plinom				0	0
F	Građevinarstvo	239	290	314	361	401
G	Trgovina	2509	2781	3001	3241	3431
H	Ugostiteljstvo	956	1142	1251	1314	1412
I	Prijevoz, skladištenje, veza	676	795	851	918	949
J	Finansijsko poslovanje	2	3	4	5	4
K	Poslovanje nekretninama	578	652	702	761	819
L	Javna uprava	0			0	0
M	Obrazovanje	77	85	96	104	108
N	Zdravstvo i socijalna zaštita	99	105	116	119	123
O	Ostale javne, društvene, socijalne i slične usluge	380	441	492	537	576
P	Privatna domaćinstva sa zaposlenim				1	1
Q	Eksteritorijalna organizacija i tijela				0	0
	Ukupno:	6254	7179	7793	8480	9015

I.2 Pokazatelji razvoja ukupnog obrta prema općinskim evidencijama

Pod pojmom ukupni obrt, podrazumijeva se obrt u trgovini, ugostiteljstvu i zanatstvu, obilježen skraćenicama STR, SUR, SZR.

Brojčano stanje ukupnog obrta za period 2005 – 2007 po općinama TK. predstavljano je u tabeli 1.2

Tabela 1.2

Red broj	Općina	Br. regist. STR + SUR + SZR na dan 31.12.2005	Br. regist. STR + SUR + SZR na dan 31.12.2006	Br. regist. STR + SUR + SZR na dan 31.12.2007	Index % 07/06 STR + SUR +SZR
1.	Banovići	263	255	255	100,0
2.	Čelić	97	84	89	106,0
3.	Doboj Istok	101	113	123	108,9
4.	Gračanica	487	481	542	112,7
5.	Gradačac	654	930	719	77,3
6.	Kalesija	249	293	295	100,7
7.	Kladanj	200	221	227	102,7

8.	Lukavac	1033	1513	1791	118,4
9.	Sapna	44	44	44	100,0
10.	Srebrenik	458	437	455	104,1
11.	Teočak	63	64	66	103,1
12.	Tuzla	2561	2548	2578	101,8
13.	Živinice	1450	1676	1668	99,5
	TK	7660	8659	8852	102,2
	Index TK		113,04	102,2	102,2

Iz tabele 1.2 je vidljiva tendencija brojčanog rasta subjekata obrta, tako taj rast u 2006. godini u odnosu na 2005.godinu je iznosio 13 %, a 2007.g u odnosu na 2006.g daljih 2,2 %.

Prema raspoloživim podacima iz 10 općina TK, broj novo registrovanih obrtničkih firmi u 2007. godini je iznosio 588, a broj objavljenih 493.

I.3 Pokazatelji razvoja zanatskog obrta

Pod pojmom zanatski obrt podrazumijeva se proizvodni i uslužni obrt registrovan u različitim oblicima privređivanja od kućne radinosti do samostalnih zanatskih radnji.

U tabeli 1.3 Pregled stanja registriranih SZR po općinama TK za period 2005 – 2007.g.

Tabela 1.3

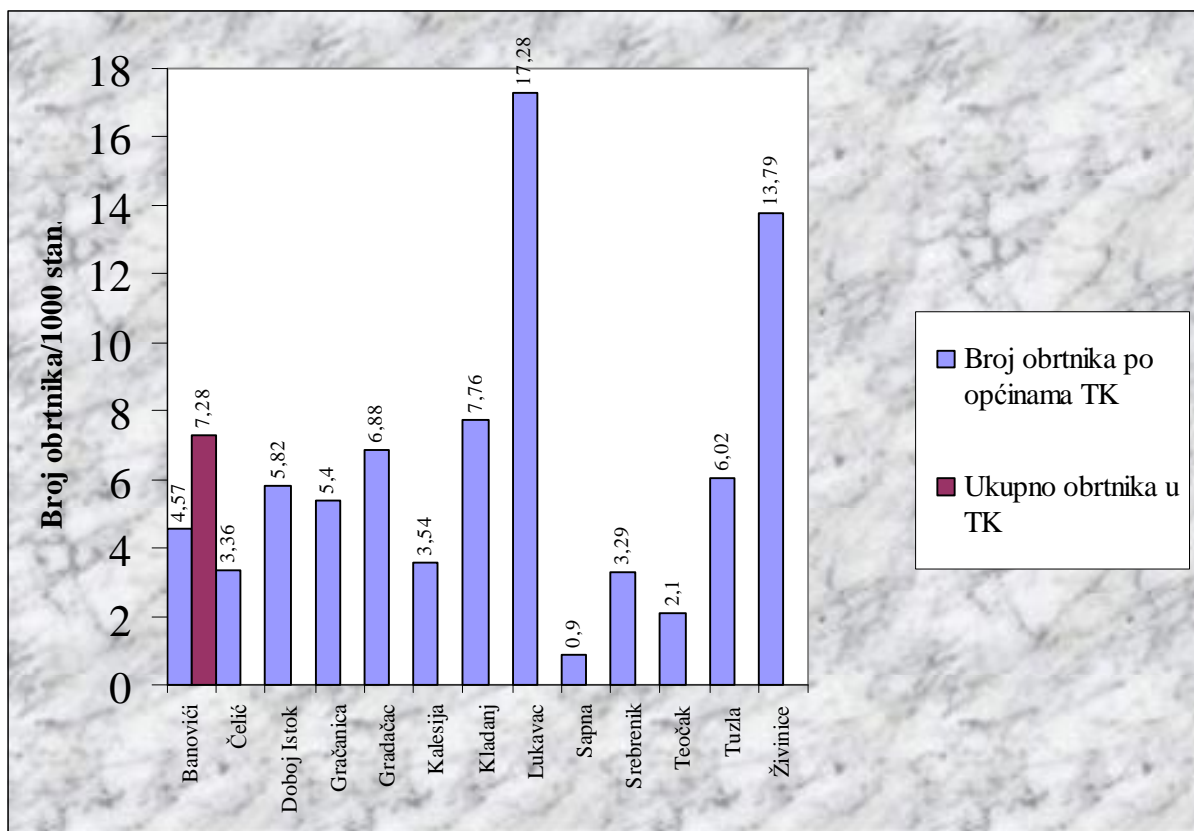
Red. Br.	OPĆINA	Br. SZR na dan 31.12.2005	Br. SZR na dan 31.12.2006	Br. SZR na dan 31.12.2007	INDEX 07/06
1.	Banovići	129	127	128	100,8
2.	Čelić	51	40	47	117,5
3.	Doboj Istok	53	60	64	106,7
4.	Gračanica	241	240	297	123,8
5.	Gradačac	264	288	309	107,3
6.	Kalesija	79	147	142	96,6
7.	Kladanj	102	119	125	105,0
8.	Lukavac	363	741	987	133,2
9.	Sapna	12	14	13	92,9
10.	Srebrenik	160	156	158	101,3
11.	Teočak	18	24	19	79,2
12.	Tuzla	975	985	994	101,0
13.	Živinice	580	787	800	101,7
	TK	3027	3728	4083	109,5
	Br. SZR na 1000 stanovnika (polazište je broj stan. TK 560.000)	5,4	6,7	7,3	

Polazeći od podatka o broju stanovnika u TK od cca 560.000 dobijamo broj obrtničkih radnji na 1.000 stanovnika: 5,4; 6,7; i 7,3 (za 2005.g, 2006.g. i 2007.g.).

Ti pokazatelji u razvijenom svijetu su dvocifreni i kreću se od 15 do 25 obrtnika na 1.000 stanovnika.

Na dijagramu Sl.1 prikazano je broj obrta na 1000 stanovnika po općinama i Kantonu.

Dijagram broj obrta po općinama TK na 1000 stanovnika SI.1.

* broj stanovnika je prema procjenama iz općina (ukupno za kanton 560.000)

Iz dijagrama se vidi da najveći broj registrovanih SZR u općini Lukavac (17,28) što je približno prosjeku evropskih zemalja dok je najslabije u općini Sapna (0,9), za Kanton iznosi 7,28 obrta na 1000 stanovnika. Što ukazuje da je potrebno posvetiti veću pažnju ovoj oblasti sa akcentom na ravnomjerniji razvoj po općinama.

I.4 Pokazatelji stanja zanatskog obrta prema djelatnostima

U općinama TK je evidentno preko 130 različitih registrovanih obrtničkih djelatnosti. Među najbrojnijim su frizeri, pekari, mesari, automehaničari, obučari itd. Iz razloga praćenja razvoja ovih djelatnosti, grupirane su značajne djelatnosti u tzv referentnu grupu zanimanja. Referentna grupa obuhvata 10 važnih obrtničkih zanimanja.

Ostala zanimanja koja se nalaze na općinskin evidencijama su malobrojnija, a poneka rijetka kao što su: papirograf, čumurđija, pokretno kino, geodeta, agencija za ženidbe, agencijaj za očuvanje zdravlja, bioenergetičar itd. Za praćenje tendera razvoja nije od velikog značaja.

Brojno stanje važnijih zanatskih djelatnosti (referentna grupa djelatnosti), po općinama TK za 2006 i 2007.g. je predstavljeno na tabeli 1.4. Tabela je rađena na osnovu dostavljenih podataka iz općina TK, koji su oskudni i nepotpuni.

Tabela 1.4 Brojno stanje referentne grupe zanatskih djelatnosti po općinama TK za 2006 i 2007 godinu

Red br.	Vrsta djelatnosti SZR	Općine TK																												
		Banovići		Čelić		Doboj Istok		Gračanica		Gradačac		Kalesija		Kladanj		Lukavac		Sapna		Srebrenik		Teočak		Tuzla		Živinice		Ukupno		Index % 07/06
		06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	06	07	
1.	PEKARI	4	4	2	4	2	2	10	11	13	8	7	8	7	7			2	2			1	1	59	58	20	22	127	127	100
2.	FRIZERI	12	14	6	6	6	6	24	26	39	35	8	9	8	8			3	2	32	33	2	2	110	109	44	51	294	301	102
3.	ZLATARI	1	1					5	5	9	5	6	7					1	1	9	10	1		10	10	7		49	39	79
4.	KROJAČI	1	1			1	1	1	5	10	6									3	4			26	27	17	18	59	62	105
5.	MESARI					5	5	7	8	22	14	5	5	3	3			1	1	14	15	2	2	34	33	25	26	118	112	94
6.	OBUČARI	1	1					2	2	3	3									3				25	23	6	6	40	35	87
7.	STOLARI	2	3	2		6	5	6	6	18	18	8	6	8	10							5	2	12	12	34	35	101	97	96
8.	STAKLOR ESCI	2	2			2	2			6	4		1	1						4		1	1	9	9	13		38	19	50
9.	FOTOGRAFI	3	3		2	1	1	5	5	4	2	1	1	1	1			1	1					12	11	12	11	40	38	95
10	AUTO MEHANIČAR	11	11	3	6	9	9	18	20	13	22	17	21	5	6			1	1	2	3	4	3	29	29	17	19	129	150	116

II

AKTIVNOSTI NA STVARANJU POVOLJNIJEG POSLOVNOG AMBIJENTA U 2007

II.1. Ministarstvo za obnovu razvoj i povratak

II.1.1. Aktivnosti na realizaciji budgezetske stavke »Podrška razvoju kantona u 2007» u Ministarstvu za obnovu, razvoj i povratak TK početo sa radom u augustu 2007.g., preko Hypo Alpe Adria banke.

Red.br.	Općine	FIZIČKA LICA (2 % KAMATA)					FIZIČKA LICA (0 % KAMATA)					Ukupno realizovanih kredita	Ukupno realizovano kreditni sredstav
		Broj zahtjeva	Data saglasnost	Iznos sredstava po izdatim saglasnostima	Realizovan kredit u banci	Iznos kreditnih sredstava	Broj zahtjeva	Data saglasnost	Iznos sredstava po izdatim saglasnostim	Realizovan kredit u banci	Iznos kreditnih sredstava		
1	Banovići	2	2	60.000								0	0
2	Čelić	1	1	30000	1	30000						1	30000
3	Doboj Istok	1	1	30000								0	0
4	Gračanica	4	3	90000	2	60000						2	60000
5	Gradačac	7	4	150.000	2	60.000	9	7	210.000	1	15000	3	75000
6	Kalesija	1	1	30000			2	2	60000	1	30000	1	30000
7	Kladanj			0			1	1	30000			0	0
8	Lukavac	2	2	60000	2	60000	2	2	60000			2	60000
9	Sapna			0								0	0
10	Srebrenik	1	1	0			1	1	30000			0	0
11	Teočak			0								0	0
12	Tuzla	15	14	420.000	4	120.000	7	7	210.000	1	30.000	5	150000
13	Živinice			0			2	2	60.000			0	0
	UKUPNO	34	29	870.000	11	330000	24	22	660000	3	75000	14	405000

Podnešeno je ukupno 58 zahtjeva od strane fizičkih lica. Od toga je 7 zahtjeva nije dobilo saglasnost (zbog nepotpune dokumentacije ili odustajanja), a preostalih 51 zahtjev je dobio saglasnost ovog Ministarstva kako slijedi:

- 29 zahtjeva za kredit postojećih fizičkih lica sa regresiranom kamatnom stopom 2 %
- 22 zahtjeva za kredit novootvorenih fizičkih lica sa regresiranom kamatnom stopom 0 %

Struktura obrtnika sa zahtjevom za subvencioniranje kamatne stope na 0 %.

a) Struktura aplikacija prema djelatnostima je bila sljedeća:

- Poljoprivredna djelatnost 7 obrtnika
- Zanatsko uslužna djelatnost 8 obrtnika
- Zanatska proizvodna djelatnost 7 obrtnika

b) Struktura prema vrsti investicije za koju se traži finansijska podrška:

- Nabavka opreme 13 obrtnika
- Nabavka opreme + poslovni prostor 6 obrtnika
- Nabavka opreme + transportno vozila 1 obrtnik
- Poslovni prostor 1 obrtnik
- Nabavka transportnog vozila 1 obrtnik

Struktura obrtnika sa zahtjevom za subvencioniranje kamatne stope iznad 2 %.

U ovom slučaju radilo se sa obrtnicima sa već razrađenim poslovnim aktivnostima i radom od 3 – 15 godina.

a) Struktura aplikacija prema djelatnostima:

- Zanatska uslužna djelatnost 12 obrtnika
- Zanatska proizvodna djelatnost 10 obrtnika
- Djelatnost usluga + proizvodnja 1 obrtnik
- Ostale djelatnosti 6 obrtnika

b) Struktura aplikacija prema vrsti investicije:

- Nabavka opreme 16 obrtnika
- Nabavka poslovnog prostora 7 obrtnika
- Nabavka opreme + prostor 5 obrtnika
- Nabavka opreme + transportna vozila 1 obrtnik

Nakon okončanja bančne procedure, kredite su realizovali sljedeći broj obrtnika:

- 11 obrtnika sa regresiranom kamatnom stopom 2% (37,9% od ukupnog broja datih saglasnosti).
- 3 obrtnika sa regresiranom kamatnom stopom 0% (13,6% od ukupnog broja datih saglasnosti).

Na ime regresiranja kamatne postojećim fizičkim licima (2%) utrošeno je 54.300,51 KM, za neregistrovana fizička lica (0 %) utrošeno je 17.029,12 KM. Utrošena sredstva za obje stavke su iznosile 71.329,63 KM koje je finansirala Vlada Tuzlanskog kantona.

Ukupno realizovanih kreditnih sredstava 405.000,00 KM.

Zapažanja pri realizaciji ovog projekta:

1. Mogućnosti korištenja kredita od strane obrtnika početnika (0 % kamatna stopa) bile su veoma male. Razlog za to su dosta nepovoljni uslovi kod banaka za osiguranja kredita. Obrtnici – početnici, nisu bili u mogućnosti da osiguraju žirante, sudužnike i hipoteku, kao garant za tražena sredstva.
2. Povoljnosti ovakvog načina kreditiranja, najčešće su koristili obrtnici metaloprerađivači, stolari, pekari, knjigovodstveni servisi, frizeri i davaoci zdravstvenih usluga, što dovodi do zaključka da su te djelatnosti došle u fazu investiranja, jer su ovladale tržištem.
3. Sa stanovišta općina, najveći broj kredita je realizovan u Tuzli 5 (130.000KM) dok u Banovići, Doboj istok, Kladanj, Sapna, Srebrenik, Teočak i Živinice nije realizovan nijedan kredit.
4. Udio žena obrtnika, koji su realizovale kredite je zadovoljavajući. Od ukupnog broja realizovanih kredita (14), udio žena obrtnika je bilo 4, odnosno, 36,3 %.

II.1.2 Aktivnosti na podsticanju razvoja tradicionalnih i starih obrta

U cilju podsticanja razvoja tradicionalnih i starih zanata Vlada TK je budžetom za 2007.godine planirala dodjelu 30.000 KM nepovratnih sredstava.

Sredstva podrške za tradicionalne obrte dobile su slijedeći obrti:

- 1) Krojač narodne nošnje (abađija)
- 2) Čumurđija
- 3) Užar – pletač
- 4) Proizvođač sazova i šargija
- 5) Puškar
- 6) Obučar
- 7) Kazandžija (dva programa)
- 8) Staklorezač,brusač

Odobrena grant sredstva su u iznosu od 30.000,00 KM.

II.1.3 Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Tuzlanskog kantona

Vlada Tuzlanskog kantona preko ovog Ministarstva u saradnji sa komercijalnim bankama značajno doprinjela razvoju i povećanju proizvodnje u grani poljoprivrede kao što su podsticaji, subvencioniranje kamate, prilemani i sl. (proizvodnja mesa, mlijeka, meda, voća, povrća i drugih poljoprivrednih proizvoda, podrška stočarstvu i sl.) u ukupnom iznosu 7.248.925,93 KM.

NAPOMENA

Ulaganja u u primarnu poljoprivrednu proizvodnju se većim dijelom odnosi na Obrt a manjim dijelom na MSP-a.

II.1.4. Razvoj poduzetništva osnivanjem industrijskih zona i inkubacionih centara

Vlada TK je u decembru 2007.godine odobrila na prijedlog Ministarstva industrije, energetike i rudarstva 500.000 KM za izgradnju industrijskih privrednih zona u šest općina TK: Čelić, Tuzla, Živinice, Kalesija, Gračanica i Lukavac. Time je Vlada najdirektnije pomogla novom zapošljavanju.

Osnivanje razvojno – poduzetničkog centra Tuzla – inkubator Lipnica inicirala je općina Tuzla, kako bi se uz minimalnu naknadu privrednicima omogućilo korištenje poslovnih prostora. Realizacija projekta počela je 2004.g. Danas prostore centra koristi 21 firma, a zaposleno je 129 radnika. U BiH trenutno egzistira 10 inkubacionih centara, od kojih je po prostornim kapacitetima Tuzlanski najveći.

II.2. PODSTICAJ RAZVOJA OBRTA U TK SREDSTVIMA BUDŽETA VLADE FBiH (Grant sredstva, Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta za 2007.godinu.).

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, već niz godina učestvuje u podsticanju razvoja poduzetništva i obrta dodjelom sredstava fizičkim i pravnim licima, institucijama, općinama itd.

Budžet namijenjen u te svrhe je iz godine u godinu imao trend rasta. Tako je visina sredstava u 2005.g. iznosila 2,5 miliona KM, 2006.godine 3,5 miliona KM, a 2007.g. 9 miliona KM.

Iz Tuzlanskog kantona je podržano 18 obrtnika, udruženja obrtnika i općine bespovratnom sredstvima u ukupnom iznosu od 193.500,00 KM.

NAPOMENA

Na osnovu javnog poziva „Transfer za poticaj razvoja, poduzetništva i obrta“ za 2007 godinu Federalnog ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je obradilo 1017 zahtjeva i dodijelilo finansijskih sredstava u iznosu od 9.000.000,00 KM. Od toga iz Tuzlanskog kantona je 54 zahtjeva procentima 5,3 % od broja zahtjeva odnosno 609.500,00 KM ili u procentima 6,77 % od ukupnih sredstava.

Jedan od lotova je imao za cilj podsticanja poduzetništva žena. Činjenica da u sklopu ovog lota nije prošao ni jedan program iz TK, upućuje na potrebu pojačane aktivnosti na razvoju poduzetništva žena.

Struktura izabranih programa prema mjestu pripadnosti obrtnika je bio slijedeći:

Općine TK	Banovići	Čelč	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice
Broj korisnika	0	1	0	3	1	1	0	1	0	1	0	10	0
Finansisko učešće % (u odnosu na sredstva koja su investirana na Kantonu)	0	15,5	0	23,77	14,47	2,58	0	4,13	0	3,1	0	36,43	

Na animiranje obrtnika iz Banovića, Doboj Istok, Živinica, Kladnja, Teočaka, i Sapne u budućim tenderima treba više da urade općinske strukture iz tih općina.

II.3. Federalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Federalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva po programu „Podsticaj za poljoprivredu“ Vlada Federacije u 2007 godini je podržalo primarnu poljoprivrednu proizvodnju na Tuzlanskom kantonu u ukupnom iznosu 7.454.127,61 KM.

OPĆINE TUZLANSKOG KANTONA

Lokalne zajednice mogu da doprinesu razvoju obrta dati olakšice za razna dokumenta koja su iz njihove nadležnosti, organizovati info puteve, inkubacioni centri sl...

III

AKTIVNOSTI NA ORGANIZACIONIM I STATUSNIM PITANJIMA

VEZANIM ZA RAZVOJ OBRTA

III.1. AKTIVNOSTI

1. Aktivnosti za izbore u Obrtničkoj komori TK. Izvršeni su izbori u Kladnju, Lukavcu, Gradačcu, Gračanici i Tuzli.
2. Aktivnosti na prikupljanju primjedbi i sugestija na Statut Obrtničke komore FBiH. U tim aktivnostima učestvovalo je i Ministarstvo za obnovu, razvoj i povratak TK.
3. Po dobijanju saglasnosti od Vlada FBiH na Statut OK F BiH, formirana je Obrtnička komora F BiH sa sjedištem u Mostaru, formirana je krajem jula 2007.godine, sa zadatkom objedinjavanja rada deset kantonalnih obrtničkih komora koje okupljaju obrtnike, mala i srednja preduzeća iz svih oblasti osim turizma, trgovine i ugostiteljstva. Rad komore posebno otežava neobaveznost članstva u njoj, što će se pokušati ispraviti prilikom izmjena Zakona o obrtu F BiH.
Formiranjem Obrtničke komore FBiH okončan je postupak organizacionog uvezivanja oko 48.000 zanatlija sa područja Federacije. Obrtničke komore bi trebale članstvu pružati brojne usluge: organizaciju edukativnih kurseva, upoznavanje sa novim tehnologijama i predstavljanje pred lokalnim i višim nivoima vlasti
U budućnosti treba očekivati i davanje većih ovlasti obrtničkim komorama u izdavanju određenih certifikata članstvu za stečena nova znanja, specijalnost, kvalitet rada itd.
4. Aktivnosti oko ugradnje Softvera po općinama TK za objedinjavanje obrta na nivou F BiH nije u 2007 godini u potpunosti implementiran što se očekuje da će u 2008 godini profunkcionisati u punom kapacitetu, gdje će mo dnevno imati ažurirane podatke u ovoj oblasti.

III.2. Aktivnosti vezano za zakonsku regulativu

Na tom planu u toku 2007.godine obavljene su slijedeće aktivnosti:

- § Prikupljene primjedbe i sugestije iz općina TK radi predstojeće izmjene i dopune Zakona o obrtu FBiH,
- § Donešen Pravilnik o obrtima koji se mogu obavljati u stambenim prostorijama i Pravilnik o obrtima, koji se mogu obavljati izvan poslovnih i stambenih prostorija.
- § Učešće u pripremi izrade programa stručne osobljenosti zajedno sa Obrtničkom komorom TK i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta i urađeno je 13 programa.

Zanimanja: uzgajivač slatkovodne ribe (B/05.02); parketar (F/45.43); drvogalanterist (D.D/20.4); vulkanizer (DH/25.12); brusač alata – oštrač (DJ/28.52); hidro, akustični i termo izolater (F/45.22 i F/45.32); armirač (F/45.25); keramičar (F/45.43); podopolagač (F/45.43); teracer (F/45.43); ustakljivač (F/45.44); maser (51414); cvječar aranžer (G/52.48.2).

- § Donešena je odluka o cijeni polaganja stručnog isita,

III.3. Saradnja sa asocijacijama i udruženjima i finansijske institucije

III.3.1. Obrtnička komora Tuzlanskog kantona

Obrtnička komora TK je u 2007.godini, obavila niz konkretnih aktivnosti na razvoju poduzetništva. Te aktivnosti su bile slijedeće:

1. Izbori za organe i tijela Obrtničke komore. Izbori su obavljani u općinama Kladanj, Lukavac, Gradačac, Gračanica, i Tuzla.
2. Učešće na izborima za Skupštinu Obrtničke komore FBiH
3. Učešće na formiranju klastera u oblasti proizvodnje namještaja i drvoprerade

4. Organizacija strukovnih udruženja pekara, mesara, drvoprerađivača, frizera, taksista
5. Konsultantske usluge od strane lokalnih konsultanata kao spoljnih saradnika Obrtničke komore, pružane poduzetnicima u TK.
6. Organizacija učešća poduzetnika iz TK na sajamskim manifestacijama:
 - Sajam građevinarstva i obrtništva Zagreb
 - Privredni sajam Mostar
 - Sajam «Ambijenta» Zagreb
 - Sajam «Gast» Split
 - Sajam «Saso» Split

III.3.2. Centar za razvoj studentskih ideja

Jedno od studentskih udruženja koje djeluje u okviru Univerziteta u Tuzli, je «Business start up centar». Radi se o Centru u kojemu se razvijaju ideje poduzetništva, kod studenata postdiplomskog i dodiplomskog studija.

Studenti kandidiraju svoje poslovne ideje da bi od tih ideja napravili neke početne firme ili preduzeće. Na ovaj način podstiče se razvoj poduzetništva mladih ljudi sa završenim fakultetima i studenata.

Start up business Centar je osnovan u saradnji sa Vladom Republike Austrije, kako bi se pokrenulo zapošljavanje mladih školovanih ljudi u BiH.

Realizacija cjelokupnog projekta započela je u januaru 2004. godine i do sada je educirano 154 studenta u oblasti poduzetničkog osposobljavanja. Ta edukacija je rezultirala izradom 67 poslovnih planova od kojih je 21 nagrađen grantovima za pokretanje vlastitih biznisa. Do sada je 15 studenata osnovalo firme. Ove godine je ozvaničena treća faza projekta. Njegova vrijednost je oko pola miliona eura i realizirat će se u naredne tri godine. Austrijska razvojna organizacija obezbijedila je skoro tri četvrtine novca, a ostatak Univerzitet Tuzla, Ministarstvo za obnovu, razvoj i povratak TK i općina Tuzla.

III.3.3. Omladinsko poduzetništvo

Omladinska nevladina organizacija «Pinkland» iz Banovića i Biro za zapošljavanje, uz podršku misije OSCE-a u BiH, organizovao je trening o omladinskom poduzetništvu.

Glavni cilj projekta je pružiti mladima informacije i podučiti ih kako da započnu sopstveni posao i time doprinesu povećanju stope zaposlenosti.

Dvodnevni seminar o tome kako započeti, registrovati i uspješno voditi posao za 15 mladih predstavnika iz općine Banovići, okončao se izborom najbolje poslovne ideje koju je općina Banovići nagradila.

III.3.4. BIT Centar

BIT Centar u Tuzli, kao prostor za razvoj inovativnih biznis ideja, danas okuplja 20 firmi koje zapošljavaju 100 mladih ljudi.

BIT Centar nudi popust na iznajmljeni prostor, finansijsku pomoć za nabavku opreme i stručnu pomoć za poslovanje (savjetovanja za napredak poslovanja).

IV

Finansiske institucije

IV.1 Banke

Bankarska infrastruktura je dovoljno razvijena za potrebe privrede na našem kantonu. Na prostoru Tuzlanskog kantona postoji devet (9) banaka ili njihovih poslovnica u kojima je moguće dobiti finansijska sredstva za poticaj razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Moguće je podići kreditna sredstva u iznosu od 5.000,00 BAM do 8.000.000,00 BAM zavisno od namjene ili vrste djelatnosti (obrtna sredstva, stalna sredstva, za izvoz ili investicije). Kamatna stopa se kreće u rasponu od 6 % do 11,9 % ; i od EURIBOR +1% do EURIBOR +5%.

*Eurobor je promjenjiva kamatna stopa i trenutno iznosi 4,75 %.

Postoje povoljnije kreditne linije ali namjenske a to je za MSP-a, obrt i poljoprivredu 2% i zapošljavanje demobilisanih boraca i njihovih porodica gje je kamata 4% dok razliku kamate sufinansira Vlada Tuzlansko kantona i 4% za industriju zanatstvo i usluge koju sufinansira Federalni zavod za zapošljavanje IBF.

Grejs period je od 0 do 36 mjeseci zavisno od namjene kredita a može se dobiti na period od 1 do 10 godina.

Za kredite do 30.000,00 BAM potrebni su žiranti a preko 30.000,00 BAM hipoteka.

Pored navedene kamat za podizanje kredita dodatno uvećanje je još obrada kredita oko 1% i hipoteka 1%.

III.2. Mikrokreditne organizacije

Mikrokreditne organizacije koje djeluju na prostoru Tuzlanskog kantona ima ih šest (6) daju kredite uglavnom za poljoprivredu i mikro biznis koji se kreće od 300 KM do 30.000,00 KM sa kamatnom stopom koja je u intervalu id 8,52% do 35,04% na godišnjem nivou. Grejs period je o 0 do 9 mjeseci a rok otplate od 1 do 36 mjeseci.

V

ZAKONSKA REGULATIVA

Federacija BiH

Zakonska reguletiva koja uređuje Obrt je Zakon donešen 2002 godine «Sl. novine 52/02; 22/03; 29/03; 36/04; 37/04; 11/05; 62/05; 64/05; 69/05.» i kantonalni propisi «Sl. novine TK br 04/04; 02/06.»

Za registraciju obrta

1. Upotrebnu dozvolu ako je vlastiti objekat ili ugovor o zakupu ako je pod zakup,
2. Uvjerenje o poslovnoj sposobnosti (Centar za socijalni rad)
3. Uvjerenje da nije izrečena mjera zabrane obavljanja traženog odobrenja za rad,
4. Ljekarsko uvjerenje sanitarne knjižice ako se radi o proizvodnji hrane,
5. Uvjerenje o stručnoj osposobljenosti,
6. Uvjerenje da nema zasnovan radni odnos
7. Poresko uvjerenje
8. Uvjerenje o državljanstvu
9. Elektro saglasnost za priključak struje (ako je potrebna struja)

Zavisno od vrste obrta može biti još dodatnih dokumenata. Da bi obrtnik registrovao svoj obrt potrebno mu je od 300,00 BAM do 1.500,00 BAM zavisno od vrste obrta kojeg želi registrovati. Postoje razlike od opštine do opštine na prostoru TK zavisno od njihovih taksi.

VI ZAKLJUČCI

1. U 2007. Godini nastavljen je rast broja subjekata obrta. Brojčani podaci pokazuju da je na nivou TK zabilježen rast od 9,5 % zanatskog obrta, odnosno, dostignut je nivo od 7,3 obrtnika na 1.000 stanovnika.
2. Aktivnosti na stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta subvencioniranjem kamata za pokretanje i proširenje obrtničke djelatnosti su urodila plodom. Utrošena sredstva za ovu namjenu od 71.329,63 rezultirala su pokretanjem tri nova obrta i proširenjem obima rada 11 postojećih obrta.
3. Na aktivnostima podsticanja razvoja tradicionalnih i starih obrta utrošeno je 30.000 KM. Dodjelom bespovratnih sredstava podstaknut je dalje rad zanata, kao što su : izrade narodne nošnje, proizvodnja drvenog ćumura, proizvodnja užadi, muzičkih instrumenata, bakarnih predmeta itd.
4. Učešće obrtnika iz TK na javni oglas Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta je bio izuzetno veliki, što je rezultiralo sa 54 realizovane aplikacije.
Učešće žena poduzetnika na za tu namjenu posebno u lotu 8. (Gender) je potpuno zakazao. U toku 2008.g. od strane stručnog savjetnika za razvoj obrta, će se nastojati potaknuti razvoj poduzetništva žena.
5. Aktivnosti na praćenju instalacije programa za vođenje obrtnog registra, upućuju na mnoge «manjkavosti» ovog projekta, od strane izvođača poslova «Luna Com», odnosno, nalogodavca FMRPO. Iz općina koje su instalirale program, traži se dodatna edukacija za referente po općinama.

PRIJEDLOG SMJERNICA RADA U 2008 GODINI

1. Implementaciju Zakona o obrtu, Aktivnosti koje trba voditi u saradnja sa Obrtničkom komorom TK su:
 - o Implementacija zakona o obrtu (polaganje majstorskog ispita i stručne osposobljenosti, vođenje registra),
 - o organizovanje edukativnih savjetovanja,
2. Manifestacije «Dani obrta TK-a»,
3. Unaprijediti rad sa Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta
4. Unaprijediti rad Obrtničke komore Kantona i osposobiti je da može davati usluge kao što su:
 - o mogućnostima pomoći poduzetništvu,
 - izradi investicijskih programa vezane za poslovanje
 - informacije o registraciji
 - mogućnosti povezivanja sa drugim poduzetnicima
 - organizaciji seminara,
 - te o pripremi za nastup na sajmovima ili raznim promocijama
5. Formiranje i jačanje granskih udruženja ili asocijacija na nivou Kantona, i po općinama.

MINISTAR
Sead Mujanović